

درباره کتاب «عکاس باشی» که به ۳۰ ساله کاریک عکاس آستان قدس پرداخته است

۳۰ سال، ۳۵ هزار عکس

عکس، هاب، از حس، تَوکل،

برشی از کتاب

عکاسی «دوستی» را توی یکی از همان روزهایی که درمانده راهی خانه شده بود کشف کرد. توی محله بالاخیابان بود و رده و زخمی و خراب. درست عین خودش! اولش خیال می‌چندربا صاحبی دارد و آقا بالااسری، اما توی رده و آمدهای چندین کیلومتره هممیدید و تک‌وتنها. جدا از همه، یک گوشه‌ای افتاده، و باز هم عین خود بود. حسن. عکاسی «دوستی» شد مأمّن و مأوایش. نشست و برخاست. توی رُویاهاش لنزها را به‌دست گرفت و دوربین‌های حرفه‌ای خرید. عکس انداخت و چاپ و ظهور کرد؛ بازارش روزهای اول کساد بود، اما نرم‌نرم‌گای جان گرفت و سکه شد. با همین فکروخیال‌ها، پله‌ها را دوتا یکی بالا رفت. جای نگهداری قابیل روی ساق‌هایش هنوز زنی‌تی می‌کرد و می‌سوخت.

* این گفت و گو توسط الهام ظریفیان انجام شده و با عنوان «عکاس صحن سپید» در روزنامه مورخ ۲۵ آبان ۱۴۰۱ انتشار یافته است.

«خروس نشان». او ما جرای به دست آوردن این دوربین و نخستین سبزه هایش را این طور تعریف کرده است: «یک دوربین قدیمی بود که فیلمم دووازه تا بلی می خورد. باید پانصد پوست آدماس جمع می کردی تا بتوانی یکی از این جویاز را بگیری. جواب بود و دوربین من با هزار بدبختی پانصد پوست جمع کردم و پردم. گفتند: توپ می خواهی یا دوربین؟ گفتم: «دوربین». قیمتش هشت تومان بود. اولین عکس را از یک سبزه های کوچم که همان گرفتم. بچه ها را می گذاشتم دیدن دروازه و از نشان عکس می گرفتم».

توتکولی از سال ۱۳۴۳ به صورت جدی و تمام وقت عکاس استان قدس شد و در طول ۳۰ سال پس از آن، ۳۵ هزار عکس گرفت که بیشتر از اماکن و معماری حرم بود، عکس هایی که به صورت پُستر، بنر و شاسی چاپ شده. در نمایشگاه های داخلی و خارجی مختلفی به نمایش درآمده و در کتاب هایی که در زمینه های هنری مانند کاشی کاری و آیینیه کاری بوده هم به چاپ رسیده اند.

● کتابی که یک پرتره از عکاس است

کتاب «عکاس باشی»، که خاطرات این عکاس است، به قلم ام البنین، ماهر، نویسنده مهاجر از افغانستان، است. این کتاب متشکل است از ۱۴۴ صفحه و ۲۹ فصل، اثر به سه بخش کلی تقسیم می‌شود که هر کدام به دورانی از زندگی توکلی می‌پردازد. این بخش‌ها به ترتیب «اوسنه نوجوانی»، «اوسنه جوانی» و «اوسنه دل اندروایی» نام‌گذاری شده است. «اوسنه دل اندروایی» درواقع ویژه زمانی است که توکلی به میان سالی رسیده و به عنوان عکاس آستان قدس رضوی درحال خدمت است.

ماهر، نویسنده کتاب، در مراسم رونمایی از این اثر در مورد شیوه نگارش «مکاس باشی» گفته است: «تکنیکی که برای نوشتن به کار رفته تکنیک پرتره نویسی است. درست است که این اثر با واقعیت زندگی این استاد عکاسی سروکار دارد و درواقع خاطرات شخصی است که در قید حیات است و تمام هم اتفاقات واقعی است، اما به خاطر اینکه اثر زمینه داستانی داشته باشد و برای مخاطب جذاب تر و قابل فهم تر باشد از تکنیک پرتره در این اثر استفاده شده است. تکنیک پرتره سه آیتیم مهم دارد: خلق قهرمان، مکان و اتمسفر، و در آخر جغرافیا. در این اثر، حسن تولکی به عنوان قهرمان است و مکان هم شهر مقدس مشهد است، و جغرافیا به درود قهرمانی که فرد با اطمینان دارد برمی گردد.»

خادم

گزارش

امروز، دوربین همیشه همراه، با وجود تمام مزایا و خوبی هایش، عکس گرفتن و ثبت تصویر - و نه عکاسی- را به امری پیش افتاده، سطحی و عادی بدل کرده و سبب از چشم و سکه افتادن عکس و عکاسی شاخه هایش بیشتر - شده است. اما همیشه چنین نبوده است.

برای مثال، در زمان ممنوعیت عکاسی در داخل حرم و نبود امکانات، عکاسی صورت گرفته در بیرون از این مکان یا گرفت و زائر و مجاور برای تهیه تصویر یادگاری - که گاه عکس جنبه ای متبرک هم به خود می گرفت - جلوی پرده های نقاشی شده از صحنه های با صریح می ایستادند و با چند ژست ویژه - که دست بر سینه بودن به نشانه احترام شاخص ترین و پرتکرارترین آن ها بود- تصویری از خود ثبت می کردند. البته بعد ها عکس هایی که عکاسان حرفه ای گرفتند جای برخی عکس پرده ها نقاشی را گرفت. برخی از این عکس های حرفه ای هم به صورت کارت پستال یا قاب شده به خانه هارفت.

این سیر عکس گرفتن از حرم و در حرم، در مسیر ناگزیر خود و با افزودن شدن دوربین به گوشی های همراه، تحولی بزرگ را تجربه کرد. حالا هرکسی می تواند، در هر زاویه و نقطه ای در این مکان که امکان حضور در آن دارد، عکسی از خود یا آن فضا بگیرد. هرچند تفاوت عکس یک عکاس حرفه ای و عکاس آماتور بسیار است.

از جایی به بعد، در چارت اداری آستان قدس جایی هم برای عکاسان باز شد. کسانی که شغل و وظیفه شان عکس گرفتن از حرم و حال و هوای آن در مناسبت ها، و زائران و امثالهم بود. حسن توکلی یکی از این عکاسان است که چند دهه عکاس آستان قدس بوده است و حال انتشارات «به نشر» کتاب خاطرات او را چاپ و منتشر کرده است.

● تحقق یک رؤیا

حسن نوکلی، که اصل‌التا مشهدی است، سال ۱۳۴۶ در کرمانشاه به دنیا آمد. او، در گفت‌وگویی که پیش از این با «شهرآر» داشته، آرزوی عکاس شدن را قدمی‌ترین آرزوی خودش بیان کرده است: «هروقت که در مدرسه از من می‌پرسیدند: دوست داری در آینده چه‌کاره شوی؟ می‌گفتم: می‌خواهم عکاس و فیلم‌بردار شوم.» عاشق دوربین بودم.*» نوکلی اولین دوربینش را در ۱۰ سالگی می‌گیرد. از آن هم از شرکت آدامس

**دبیر دومین جشنواره مطبوعات،
خبرگزاری ها و پایگاه های خبری،
خراسان رضوی از انتشار فراخوان
این جشنواره خبر داد و از اهالی
رسانه در این استان دعوت کرد تا در این رویداد
شرکت کنند.**

به گزارش روابط عمومی خانه مطبوعات و رسانه های خراسان رضوی، محمد جواد رنجبر افزود: دومین جشنواره مطبوعات، خبرگزاری ها و پایگاه های خبری خراسان رضوی پس از وقفه ای هشت ساله، امسال به همت خانه مطبوعات و رسانه های خراسان رضوی و پس از برنامه ریزی های متعدد و پیگیری های مستمر، با حمایت معاونت امور رسانه ای و تبلیغات وزارت فرهنگ

و همکاری و پیگیری ویژه اداره اسلامی استان برقرار می‌شود. کمک به توسعه فضای رسانه‌ای مطبوعات و رسانه‌های استان، مؤثر و سازنده در تعالی و توسعه فضای استان، کمک به ارتقای تولیدی در رسانه‌های محلی، و نشاط رسانه‌ای و فضای مطبوعات در میان فعالان رسانه‌ای روزنامه نگاران و فعالان برترتر و کشف استعداد های رسانه‌ای از بایه دومین جشنواره مطبوعات، بگاه های خبری خراسان رضوی

● برگزاری جشنواره در ۳ بخش

دبیر دومین جشنواره مطبوعات، خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری خراسان رضوی گفت: این جشنواره در سه بخش رقابتی «آثار»، «موضوعی» و «بخش ویژه برگزار می‌شود. بخش رقابتی» نوی اضافه کرد: بخش رقابتی «آثار» در ۱۰ قالب مقاله، سرمقاله و یادداشت، عکس (خبری و غیرخبری)، خبر، گزارش (خبری، تحقیقی)، طنز، مصاحبه، تیتراژ، طراحی و صفحه‌آرایی، طنز، مصحوب، طرح و کاریکاتور و گزارش ویدئویی برگزار می‌شود.

رنجبر ادامه داد: «جهش تولید با مشارکت مردم»، «ایثار و شهادت»، «جبهه مقاومت»، «ناترازی انرژی»، «آسیب‌های اجتماعی»، «ترویج سبک

زندگی ایرانی-اسلامی» و «جوانی جمعیت» هفت محور بخش رابتهی «موضوعی» جشنواره را تشکیل می دهد.

عضو هیئت مدیره خانه مطبوعات و رسانه های جشنواره هم گفت: «جهاننشر مشهد الرضا، اولویت ها و چالش ها» نیز به عنوان بخش ویژه دومین جشنواره مطبوعات، خبرگزاری ها و پایگاه های خبری خراسان رضوی انتخاب شده است.

این رویداد به نشانی www.khrz.Pressfestival.ir علاقه مندان می توانند برای اطلاع از فراخوان و جزئیات مراجعه کنند.

درباره رمان کوتاه «کلنل شابر»، از مهم ترین آثار بالزاک

زیستن در عصر سفلیگان

رادمنش

مردی از گور برخاسته و چیزهای بسیاری از دست داده است؛ همسرش، مال و اموالش و حتی نام و عنوانش. اما یک چیز برای او باقی مانده است: شخصیتش که پرورده شده با اصولی است انسانی، که عمیقاً به آن‌ها باورمند است.

کلل شابر، افسری پرافتخار در ارتش ناپلئون است که در نبرد «واله» سرش با شمشیر روسی قلمچاقی خرمی عقیق بی‌بی دارد. پس از آن اسم کوپ سواران هم می‌شود. عقیق بی‌بی این چنینی مردم که با ناپلئون می‌رسد، او شخصاً پزشکشی را مأمور می‌کند تا از مرگ او مطمئن شوند. کلل شابر را مرده می‌پندارند و در گوری جمعی همراه دیگر هم قهاران ارجان شده‌اش دفن می‌کنند. کلل اما در گور به هوش می‌آید و می‌تواند سرش را از زیر نعش‌ها و خاک بیرون بیاورد و معجزه‌وار از گور برخیزد. چند سالی طول می‌کشد تا به پاریس بازگردد، بی‌نام و عنوان؛ و بدتر از این کسی داستان او را بر ندارد. همه دیوانه‌اش می‌دانند که این شیاد که آمدن نام و عنوان دیگری دلوری مرده را غصب کند. در این بی‌ساخت، همسر زن کنت دیکارت شده و عنوان جدیدی گرفته و مال و اموال کنت شابر بینوا را تمام و کمال تصاحب کرده است. حالا شابر است و هیچ‌جا نامش را دست به دامان وکیلی گرفته که به نام «درویل» می‌شود تا تاسیر را پس بگیرد و تن از ننگ بتکاند.

بازالاک. در این زمان کوتاه که در سال ۱۸۳۲ نوشته است، نگاهی انتقادی به لایه های مختلف جامعه خود در دوره ای مهم از تاریخ فرانسه دارد. کلنل شابر انسانی ازگوربرخاسته است که این می تواند نمادی از گذار از دوره ای باشد و اشتباهی بودن آدم ها و ارزش ها در دوره هایی دیگر.

فرانسه در کشاکش انقلاب با پوست اندازی کرده است، ارزش برای جامعه دیگرگون شده و دیگر شرافتمندی فرای به عهد، فساد و گریختن دوستی، فداکاری و دیگر خصایل نیک انسانی خدای به ندارند. عصر، عصر سفلیگان است و است و سرطبق اصول قدیمه، خود، بزرگترین مانع و مسئله برای شایر است، و همین او را به قهرمان داستان بالزاک تبدیل می کند. کسی که با باید در برابر جامعه و ارزش او نوحه اش بایستد و هزینه بدهد یا هم رنگ جماعت شود و بهره ببرد.

در دعوی حقوقی میان کلنل شابر و همسر سابقش، کلنل دست بالا را پیدا می‌کند. زن که خود را «مقیم اجتماعی» آینده، روز شورت را که در دعوای متعلق به شابر است در خطر می‌بیند، سلسله دوستی می‌جلباند و مخانه را نمود می‌کند که هنوز کلنل را دوست دارد، اما در حقیقت اگر رفتاری می‌شود که ادامه آن حیثیت و آینده خودش و بچه‌هایش را نابود می‌کند: از کلنل توقع را خود کشتن شترتی دارد. این همه را بسیار مکارانه انجام می‌دهد. می‌کلنل می‌پذیرد کنار بکشد و از همه چیز برای آسایش همسر سابق که هنوز دوستش دارد بگذرد. اما در پیگرد، آن را توافق می‌شود که حق اظهار عشق هافر بی بوده است. او می‌تواند دعوی حقوقی را پیش ببرد. اما شابر به این کار نمی‌دهد. آخرین و مهم‌ترین جدال میان کلنل شابر، نه با روزگاردان ازدست رفته، نام و مال، که حفظ اصول انسانی است که به آن هافر دارد. گرچه می‌داند ادامه ماجرا کشتن گرفتار با خوک است.

برشی از کتاب

«تیره بختی گونه ای طلسم
است که به افسون خویش
طینت اصیل ما آدمیان
را قوامی افزون می بخشد
بر بدگمانی و رذالت برخی
می افزاید و نیک دلی
نیک دلان را دوچندان
می کند.»

«کلنل شابر»، نوشته انوره دو
بالزاک، ترجمه محمد نجابتی.
نشر مد، ۱۴۰۳، ۱۲۸ صفحه، ۱۱۰ هزار
تومان.

صاحب خبر

نویسنده کتاب «هنر داستان نویسی» در گذشت
مرگ دیوید لاج در هشتاد و نه سالگی

دیوید لاج، نویسنده و منتقد بنام بریتانیایی، سوم ژانویه چند روز مانده به تولد نود سالگی خویش، درگذشت. به گفته انتشارات «پینچ» (یرمزگه) «پنگوئن رندوم هاس»؛ ناشر پیش از آن آثار او نویسنده، او درکار خانواده اش (در آرامش درگذشته است). لاج بیش از ۲۰ رمان، فیلم نامه، نمایشنامه و اثر غیرداستانی نوشت. او دو بار از مد جایزه بوکر شد. نخستین بار سال ۱۹۶۴ برای رمان «دنیای کوچک»، و بار دوم سال ۱۹۸۸ برای رمان «کار خوب» که پس از آن «تغییر مکان» هاش (۱۹۹۵) دومین و سومین بخش از یک سه گانه اند.

در ۲۸ ژانویه ۱۹۳۵ در بالیچ، جنوب لندن، متولد شد و در برآلی بزرگ شد. او تحصیلاتش را در دانشگاه لیدز و سپس در دانشگاه بیرمنگام ادامه داد و سال ۱۹۶۷ در رشته ادبیات انگلیسی دکتری گرفت. تا سال ۱۹۸۷ در همین دانشگاه استاد ادبیات بود. او نویسنده و منتقد سال ۱۹۷۶ به عضویت انجمن ادب‌های ادبیات انگلستان درآمد. سال ۱۹۹۷ به نشان شوالیه هنر و ادبیات فرانسه رسید و سال ۱۹۹۸ نشان امپراتوری بریتانیا را دریافت کرد. رمان های «دنیای کوچک» و «کار خوب» در سال های ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ دستمایه ساخت دو سریال تلویزیونی شدند که مجموعه کارهای سال ۱۹۸۹ جایزه بهترین سریال درام انجمن تلویزیون سلطنتی را دریافت کرد.

از آثار دیوید لاج چندین عنوان در ایران چاپ و منتشر شده است که از جمله آن ها می شود به «آخرین همسر من»، «مردی که از بستر بر نمی خاست» و -از همه مشهورتر- «هنر داستان نویسی» اشاره کرد.